

In gesprek met onderwijsconsulenten uit Arnhem

—
“We willen dat onze kinderen diploma’s halen, daarbij is de onderwijsconsulente hard nodig”

Onderwijsconsulenten Jolanda Reichard en Willy Gerritsen zijn een onmisbare schakel tussen kinderen en ouders van Roma-, Sinti- en woonwagengezinnen en scholen in Arnhem en de regio. Er is veel behoefte aan hun ondersteuning, blijkt uit contact met gezinnen die met complexe problematiek te maken hebben. De consulenten krijgen daarbij ook hulp van woonwagenmoeder Tonnie.

Het woonwagenkamp aan de rand van Arnhem ligt er netjes bij. Overal liggen bladeren op de grond, de herfst roert zich. Aan de rand van het kamp zijn gemeentemedewerkers bezig om alle bladeren van de stoep en de weg op te vegen met hulp van een machine. “Maar ze blijven tot de rand”, vertelt bewoonster Tonnie. “Soms gebaren we dat ze ook hier mogen vegen, maar vaak doen ze dat niet.”

Ja, er is sprake van een gesloten gemeenschap, erkennen beide onderwijsconsulenten. “Ze hebben veel meegemaakt en wantrouwen de samenleving. Ze leven soms letterlijk aan de rand ervan, en ervaren dat ook zo”, aldus Gerritsen. Wie in contact wil komen met deze groep, moet vooral eerlijk en direct zijn. “Je moet ook vooral doen wat je zegt en zeggen wat je doet. Contact maken, en echt luisteren naar ze.”

Kom je bij een van de kampen om hulp of ondersteuning te bieden aan de kinderen? Dan ben je welkom. Want de kinderen, die zijn het belangrijkste, hebben onderwijsconsulenten Jolanda Reichard en Willy Gerritsen tijdens hun werk geleerd. “Elke ouder wil het beste voor zijn kind, dus als je iets komt brengen, dan maakt dat een samenwerking makkelijker”, vertelt Reichard. “Daarom staan ouders open voor Spel aan de Wagen en Samen Leren.”

Zicht op ontwikkeling

Sinds 2001 werkt Reichard met deze groep, Gerritsen sinds 2006. Wat ze vooral hebben geleerd is om de regels losser te laten. “We bieden maatwerk en kijken alleen naar wat een kind nodig heeft”, vertelt Reichard. “Dat zijn lang niet altijd de standaard projecten.”

“WE BIEDEN MAATWERK EN KIJKEN NAAR WAT EEN KIND NODIG HEEFT”

We moeten ook zorgen dat ouders zicht krijgen op het onderwijs en de ontwikkeling van het kind. We proberen ze te laten zien dat een spelletje spelen ook leerzaam kan zijn.”

Het woord laagdrempelig wordt meerdere malen genoemd tijdens het gesprek. De twee onderwijsconsulenten zijn makkelijk te bereiken en flexibel, en dat zien ze als hun kracht. “Deze mensen leven met de dag, en soms moeten ze ergens heen als je eigenlijk een afspraak hebt staan. Dan kom je soms voor niets. Daar maken we dan een grapje over en de volgende keer sta je er weer”, aldus Reichard.

Bewoonster Tonnie.

De OWRS-consulenten vervullen een brugfunctie tussen de scholen, kinderen, ouders, leerplicht, huisartsen, kernteams en diverse hulpverlenende instanties. Daarnaast verlenen ze hulp bij het aanvragen van bijzondere bijstand en diverse fondsen.

Meer problemen dan school alleen

De onderwijsconsulenten richten zich op veel meer dan alleen de school en het leerproces van de kinderen. Veel ouders komen in de problemen door de digitalisering. Internet is vaak onbekend terrein, dus iets regelen via DigiD is haast onmogelijk. "Er is soms ook hulp nodig bij financiële of gezondheidskwesties. Het is dan onze taak om dit soort partijen bij de bewoners te introduceren, en soms is dat best lastig", aldus Gerritsen. "Als de basis niet goed zit, dan zal een kind niet verder leren en ontwikkelen. Dus we moeten breder kijken. School is maar een onderdeel."

De ouders spelen uiteraard ook een grote rol bij die ontwikkeling, maar zij zijn niet altijd bekwaam genoeg om te helpen met bijvoorbeeld schoolwerk, vertelt woonwagenbewoonster Tonnie. "Laaggeletterdheid is een probleem, mede doordat veel ouders vroege schoolverlaters zijn. De mannen werken in familiebedrijven of hebben een eigen bedrijf, de vrouwen worden huismoeder en zorgen voor de kinderen." Tonnie ziet dat andere woonwagenouders soms al problemen hebben met het voorlezen van een kinderboek. "Dan wordt het moeilijk om je kind te helpen." Tonnie is dochter van een 'burger-vader' en heeft een moeder die van het kamp komt. Ze heeft een mbo-opleiding afgerond, maar is daarin een van de weinigen. "Mijn vader wilde dat ik een diploma zou halen en dat wil ik ook voor mijn twee zoontjes."

De moeder kan vele voorbeelden noemen van momenten waarop er problemen ontstaan omdat scholen niet helder communiceren over opdrachten. "Mijn zoontje zit in groep zes en ziet dat klasgenoten een boekpresentatie doen met een powerpoint presentatie. Maar ik weet niet hoe zo iets werkt, en hij mag de presentatie niet op school maken." Tonnie benadrukt dat de digitalisering van het onderwijs voor meer problemen zorgt. Online naar informatie moeten zoeken over bijvoorbeeld vrije dagen, dat lukt niet als veel woonwagenbewoners geen computer hebben. "Als ik de school dan vraag om het mogelijk iets anders aan te pakken, dan zeggen ze: zo doen we het hier op school." Ook gaat het vaak fout door ingewikkelde instructies die vanuit scholen worden gegeven, zowel in de klas als op papier. Als opdrachten en huiswerk onduidelijk zijn, resulteert dat in lage cijfers op school, waarna de kinderen de motivatie verliezen om door te gaan.

Scholen en instanties communiceren veel via de mail of de website. Gevolg is dat veel informatie niet overkomt.

Ontmoetingsruimte voor meer hulp

Veel vrouwen op het kamp komen naar Tonnie voor vragen en hulp. Bijvoorbeeld bij het invullen van ingewikkelde formulieren van de gemeente of overheid, of vragen over huiswerk. Daarom probeert Tonnie op een nieuwe kamplocatie een lokaaltje te krijgen, waar onder meer huiswerkbegeleiding gegeven kan worden. "Het moet een ontmoetingsruimte worden waar kinderen huiswerk kunnen maken, maar waar we ook hulp kunnen krijgen bij administratieve dingen." Inmiddels zijn er al verschillende organisaties die hierbij willen helpen.

Onderwijsconsulenten Willy Gerritsen en Jolanda Reichard.

Het is soms ook lastig om aansluiting te vinden als er andere problemen spelen, aldus onderwijsconsulente Gerritsen. “Als iemand van het wijkteam betrokken moet worden, of jeugdhulp. Het is dan echt onze taak om deze mensen te introduceren.” De consulenten zijn daarnaast altijd betrokken op belangrijke overgangsmomenten, bijvoorbeeld als het kind van de basisschool naar het voortgezet onderwijs gaat. “We kijken dan samen met de ouders wat zij nodig hebben, welke informatie er moet komen. Soms is er een leerplichtambtenaar betrokken als een jongere niet meer naar school gaat. Dan zet ik ze allemaal met elkaar om de tafel om een plan op maat te bedenken.” Je moet soms een robbertje vechten om iets voor elkaar te krijgen bij organisaties en scholen, maar dat is de moeite waard als het loont, volgens Gerritsen.

Op het gebied van onderwijs lopen de jongeren tegen nog een probleem aan, leggen de onderwijsconsulenten uit. “Ze zijn bang om schulden te maken als ze voor een vervolgstudie geld moeten lenen bij DUO. Als je je ov-kaart niet op tijd opzegt, heb je meteen schulden”, aldus

Gerritsen. Hetzelfde geldt voor dingen als zorgtoeslag. “Ze krijgen opeens ‘gratis geld’ en dat is op voordat het op hun rekening staat, bij wijze van spreken. We checken daarom ook preventief rond hun achttiende wat er allemaal geregeld is.” Soms komen de jongeren ook teveel hobbels tegen, merkt Reichard. “In het proces van een toeslag of ov-kaart aanvragen, lopen ze tegen zoveel obstakels aan. Er zijn zo veel momenten waarop ze kunnen afhaken omdat het niet meteen lukt. Ze hebben dan soms een zetje nodig om even te bellen over hun vragen.”

Er zijn ook veel vroege schoolverlaters die tegen problemen aanlopen als ze ergens in dienst gaan, vertelt Tonnie. “Het zijn vrijgevochten types, dus dat botst vaak. Maar ze zijn wel heel handig.” Is er iets kapot of moet er iets worden vervangen? Alles wordt door de mannen zelf gedaan. Maar moeten zij elke dag doen wat de baas zegt, of instructies van een formulier lezen? Dan gaat het vaak mis. De jonge werkloze schoolverlaters krijgen vervolgens een uitkering, en kunnen niet zelf een woonwagen betalen.

Woonwagen-, Roma- en Sinti-kinderen in Arnhem en regio (2017-2018)

In Arnhem en regio wonen **269** woonwagen-, **21** Roma- en **22** Sinti-kinderen tussen de 0 en 23 jaar.

186

126

In totaal zijn dat 312 kinderen.

Woonwagen-, Roma- en Sinti-kinderen aantallen in Arnhem en regio.

Werken en certificaat

Daarom is Stichting Lerend Werken bedacht. "Er moeten nieuwe staanplaatsen komen, maar de gemeente gaat niet zomaar zeventig nieuwe woonwagens neerzetten", legt Tonnie uit. "Dus willen we onze mensen de woonwagens laten maken, gecombineerd met scholing waardoor ze een VCA-certificaat kunnen halen. Zo kunnen we de woonwagens goedkoper en duurzamer aanbieden." Er zijn gesprekken met een ROC om docenten voor dit project in te zetten. "De directeur schrijft momenteel een plan en binnenkort gaan we in gesprek hierover."

Onderwijsconsulente Gerritsen is trots op de vooruitgang die er geboekt is. "Je bereikt grote dingen, bouwt een netwerk op en legt nieuwe contacten. Maar uiteindelijk zijn het de kleine dingen die laten zien dat er vooruitgang is. Een kind dat kan lezen, of een moeilijke opgave heeft opgelost. Of als ze weer naar school gaan, na een tijd van afwezigheid." Het contact is daarbij altijd laagdrempelig, benadrukt Reichard. "We appen met de moeders, al vinden mensen dat soms niet professioneel. Ik vind het juist wel professioneel, we zijn betrokken en altijd bereikbaar." Reichard hoopt dat haar functie op den duur overbodig zal zijn.

"Ik heb momenteel 190 kinderen en jongeren onder mijn hoede. Ik wil straks niet meer nodig zijn om te helpen, en ouders zelf hun vragen laten stellen op school." Er is wel al veel veranderd sinds ze in 2001 begon, benadrukt ze. Ook Gerritsen ziet veranderingen. "Als je goed contact hebt en een relatie hebt opgebouwd, is er veel mogelijk, zolang er maar vertrouwen is."

'Tips'

Van onderwijsconsulenten Jolanda Reichard en Willy Gerritsen

- Wees flexibel
- Luister écht naar wat er verteld wordt
- Probeer regels los te laten en per persoon te kijken wat nodig is
- Vertrouwen is belangrijk, dus focus je daar op
- Haak niet te snel af, desinteresse is niet altijd onwelwillendheid

Jolanda Reichard in gesprek met Tonnie.